

Základní ukazatele - banky

I. Definice a obsah

Přehled základních souhrnných informací o stavu a vývoji bank a poboček zahraničních bank, které poskytují služby v České republice podle zákona č. 21/1991 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, vždy podle stavu k uvedenému datu. Údaje zahrnují i data za pobočky těchto bank působící v zahraničí.

II. Zdroje a metodika zjišťování

Zveřejňované údaje vycházejí z výkazů, které jsou předkládány na základě vyhlášky č. 346/2013 Sb., o předkládání výkazů bankami a pobočkami zahraničních bank České národní bance, ve znění pozdějších předpisů. Vlastní náplň většiny ukazatelů v sestavách je zřejmá z jejich názvu.

V roce 2014 došlo k zásadním změnám ve struktuře a rozsahu zjišťovaných údajů týkajících se základních finančních výkazů a výkazů sledujících kapitál a rizikové expozice. Tyto informace jsou nyní sledovány v rozsahu daném jednotnými reportovacími rámci podle přímo použitelného Prováděcího nařízení Komise (EU) č. 680/2014 ze dne 16. dubna 2014, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o podávání zpráv institucí pro účely dohledu podle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013. K dalším významnějším změnám dochází od 1. 1. 2018 v návaznosti na úpravy finančních výkazů v souvislosti s implementací IFRS9. V zájmu zachování časových řad byly jednotlivé ukazatele tam, kde to bylo možné, navázány na předcházející metodiku, ne vždy však je toto navázání zcela přesné. Kromě toho je řada údajů sledována zcela nově, tj. k naplnění časové řady bude docházet postupně.

Při práci s daty je proto třeba u údajů týkajících se kapitálu a rizikových expozic od roku 2014 a u finančních výkazů od září 2014, resp. března 2018, brát v úvahu, že případné výkyvy v těchto přelomových obdobích mohou být ovlivněny kromě metodických rozdílů, i novým navázáním interních dat jednotlivých vykazujících osob na nové výkazy vč. přehodnocení dosavadního přístupu, sjednocení přístupu v rámci všech subjektů ve skupině apod.

Z metodického hlediska je třeba věnovat pozornost následujícím skutečnostem:

Počty subjektů

- Údaje o počtu bank a poboček zahraničních bank odpovídají stavu ke konci uvedeného období. V jednotlivých letech jsou uvedeny aktuální počty bank, které v uvedeném roce nebo dříve získaly povolení působit jako banka nebo jako pobočka zahraniční banky z třetích zemí; pobočky zahraničních bank v rámci jednotné licence jsou uvedeny až po zapsání do obchodního rejstříku.
- Banky jsou rozděleny podle převažujícího českého nebo zahraničního vlastnictví s dalším detailnějším rozčleněním v jednotlivých skupinách:
 - banky se státní účastí - banky, ve kterých má podíl na základním kapitálu vyšší než 50 % nebo je rozhodujícím akcionářem stát; za státní vlastnictví je považováno vlastnictví na všech úrovních, tj. republikové i místní;

- banky s rozhodující českou účastí - banky, ve kterých mají podíl na základním kapitálu vyšší než 50 % české subjekty s výjimkou státního podílu;
- banky s rozhodující zahraniční účastí - banky, ve kterých mají podíl na základním kapitálu vyšší než 50 % zahraniční subjekty;
- pobočky zahraničních bank - organizační jednotky zahraničních bank, které působí v České republice na základě jednotné licence nebo mají povolení působit jako banka v České republice;
- banky v nucené správě - banky, na které byla uvalena nucená správa na základě § 27 zákona o bankách.

Aktiva, Závazky a vlastní kapitál

- Údaje jsou uváděny v účetní hodnotě netto, tj. u položek oceňovaných reálnou hodnotou v reálné hodnotě a u položek oceňovaných naběhlou hodnotou nebo pořizovací cenou v hodnotě kompenzované o opravné položky a oprávky,
- V souvislosti s implementací IFRS 9 došlo od 1. 1. 2018 ke změnám ve struktuře účetních portfolií, kdy ne všechny přesuny bylo možné realizovat při přepočtu časových řad, proto při hodnocení vývoje je třeba toto brát v úvahu. Dřívější data byla přepočítána následovně:
 - účetní portfolio k obchodování zůstalo neměněno,
 - do nového portfolia finančních aktiv jiných než k obchodování povinně v reálné hodnotě vykázané do zisku nebo ztráty byly zařazeny kapitálové nástroje vykazované do roku 2017 v portfoliu finančních aktiv v reálné hodnotě vykázané do zisku nebo ztráty,
 - účetní portfolio finančních aktiv v reálné hodnotě vykázané do zisku nebo ztráty bylo sníženo o kapitálové nástroje v reálné hodnotě vykázané do zisku nebo ztráty
 - do účetního portfolia finančních aktiv v reálné hodnotě vykázané do OCI byla zařazena realizovatelná finanční aktiva,
 - nové portfolio finančních aktiv v naběhlé hodnotě je součtem dříve sledovaných účetních portfolií Úvěry a jiné pohledávky a Finanční investice držené do splatnosti,
- Ve srovnání s metodikou platnou do 30. 6. 2014 bylo možné od září 2014 navázat většinu sledovaných položek, metodické rozdíly však existují v následujících položkách:
 - významný pokles hodnoty hotovosti u centrálních bank je způsoben převodem vkladů nad 24 hodin do jednotlivých účetních portfolií; vzhledem k tomu, že vklady u centrálních bank nebyly dříve sledovány v detailnější struktuře, není možné upravit hodnotu tohoto údaje v dřívějších obdobích,
 - výrazný nárůst hodnoty úvěrů a pohledávek v současném účetním portfoliu Finanční aktiva v naběhlé hodnotě souvisí s výše uvedeným převodem vkladů nad 24 hodin centrálních bank především do tohoto účetního portfolia. Dopad do ostatních portfolií nelze vyloučit, není však již tak zásadní,
 - do ukazatele Pokladní hotovost, hotovost u centrálních bank a ostatní vklady splatné na požádání z důvodu srovnatelnosti s novými daty zařazeny vklady úvěrových institucí splatné na požádání, které byly dříve vykazovány v současném účetním portfoliu Finanční aktiva v naběhlé hodnotě,
 - pokles vkladů k obchodování souvisí s převodem reverzních rep (úctovaných v naběhlé hodnotě) do současného účetního portfolia Finanční aktiva v naběhlé hodnotě,

- do vkladů v rámci účetního portfolia Finanční závazky v naběhlé hodnotě jsou v souladu s novou metodikou připočteny vklady u centrálních bank; do 30. 6. 2014 byly tyto vklady uváděny samostatně mimo účetní portfolia.
- v jednotlivých účetních portfoliích závazků jsou do položky vkladů přičteny podřízené závazky, které byly sledovány samostatně. Vzhledem k tomu, že nebyly do 31. 8. 2014 sledovány v členění na cenné papíry a vklady, byly souhrnně přičteny do vkladů, což může ovlivnit srovnatelnost údajů mezi 30. 6. 2014 a 30. 9. 2014.
- Hodnota základního kapitálu není snížena o hodnotu vlastních akcií, které jsou uváděny samostatně a snižují tak až celkovou hodnotu vlastního kapitálu.

Poskytnuté a přijaté přísliby a finanční záruky

- Údaje jsou uváděny ve jmenovité hodnotě.
- Třídění podle sektorů je k dispozici od 30. 9. 2014, a to do 31. 12. 2017 vyčerpávajícím způsobem, Od roku 2018 nejsou podle sektorů sledovány poskytnuté přísliby a záruky oceňované reálnou hodnotou, proto sektorové členění nemusí být vyčerpávající.
- Do 30. 6. 2014 byly vykazovány pouze neodvolatelné přísliby, od 30. 9. 2014 jsou vykazovány neodvolatelné i odvolatelné přísliby, což je důvodem nárůstu mezi 30. 6. a 30. 9. 2014.
- Do 30. 6. 2014 byly vykazovány všechny přísliby souhrnně, od 30. 9. 2014 jsou samostatně sledovány úvěrové přísliby a ostatní přísliby.

Výkaz zisku nebo ztráty

- Údaje jsou vykazovány vždy od počátku roku do konce sledovaného období.
- Pokles v položce ostatních provozních nákladů mezi 30. 6. 2014 a 30. 9. 2014 může být ovlivněn odlišným vykazováním příspěvků do Fondu pojištění vkladů a Garančního fondu, které jsou nově vykazovány ve správních nákladech místo v ostatních provozních nákladech.

Struktura kapitálu

- Metodika jednotlivých ukazatelů navazuje na pravidla obezřetného podnikání platná v uvedeném roce, tj. v letech 2007 až 2013 na vyhlášku č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, ve znění pozdějších předpisů, od roku 2014 na Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky (CRR).
- Veškeré položky, u kterých je uváděna časová řada, jsou vždy propočteny podle obezřetnostních pravidel platných v daném období, tj. nejsou přepočítány podle současných obezřetnostních pravidel. Při analýze dat je proto nutné brát v úvahu i možné metodické změny mezi rokem 2013 a 2014.
- Struktura kapitálu je podle jednotných reportovacích rámců sledována v odlišné detailní struktuře, proto bylo možné navázat pouze základní hodnoty kapitálu; časové řady ostatních údajů nabíhají postupně od roku 2014.

Rizikové expozice

- Metodika jednotlivých ukazatelů navazuje na pravidla obezřetného podnikání platná v uvedeném roce, tj. v letech 2007 až 2013 na vyhlášku č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, ve znění pozdějších předpisů, od roku 2014 na Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky (CRR).
- Veškeré položky, u kterých je uváděna časová řada, jsou vždy propočteny podle obezřetnostních pravidel platných v daném období, tj. nejsou přepočítány podle současných obezřetnostních pravidel. Při analýze dat je proto nutné brát v úvahu i možné metodické vlivy mezi rokem 2013 a 2014.
- Do roku 2013 byly sledovány kapitálové požadavky, od roku 2014 jsou sledovány rizikové expozice. Kapitálové požadavky byly přepočteny koeficientem 12,5 na hodnoty rizikových expozic. Z tohoto důvodu může docházet k vyšším rozdílům v případě součtů (tj. dřívější rozdíl v zaokrouhlování ve výši 2 je po vynásobení 25 apod.).

Kapitálové poměry

- Metodika jednotlivých ukazatelů navazuje na pravidla obezřetného podnikání platná v uvedeném roce, tj. v letech 2007 až 2013 na vyhlášku č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, ve znění pozdějších předpisů, od roku 2014 na Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky (CRR).
- Jednotlivé druhy kapitálových rezerv jsou novým prvkem v obezřetnostních pravidlech a jsou upraveny v zákoně č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů a dále rozpracovány ve vyhlášce č. 163/2014 Sb., o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry. Časové řady těchto ukazatelů proto začínají až 31. 3. 2014.
- Veškeré položky, u kterých je uváděna časová řada, jsou vždy propočteny podle obezřetnostních pravidel platných v daném období, tj. nejsou přepočítány podle aktuálních obezřetnostních pravidel. Při analýze dat je proto nutné brát v úvahu i možné metodické změny mezi rokem 2013 a 2014.
- Kapitálový poměr Tier 1 je v letech 2007 až 2013 v zájmu srovnatelnosti s novou metodikou propočítán na kapitál Tier 1 použitelný pro propočet kapitálové přiměřenosti (tj. po zohlednění odečitatelných položek od součtu Tier 1 a Tier 2), čímž se může dílčím způsobem lišit od dříve publikovaného poměru.
- Kapitálový poměr je vždy vypočten jako podíl příslušného kapitálu (uvedeného v sestavě Struktura kapitálu) a celkových rizikových expozic (uvedených v sestavě Rizikové expozice) v procentech v celé časové řadě.
- Přebytek resp. nedostatek příslušného kapitálu je dán rozdílem mezi příslušným kapitálem vykázaným vykazující osobou (a uvedeném v sestavě Struktura kapitálu) a kapitálem, který musí mít instituce neustále k dispozici podle čl. 92 Nařízení č. 575/2013, tj. takový, aby dodržela poměr kmenového kapitálu Tier 1 (CET1) ve výši 4,5 %, kapitálový poměr Tier 1 ve výši 6 % a celkový kapitálový poměr ve výši 8 %.

Výkonné a nevýkonné expozice jiné než k obchodování

- K 31. 12. 2017 bylo ukončeno předkládání údajů o kategorizaci pohledávek podle národních pravidel. Nadále budou v této oblasti sbírána pouze data odpovídající

jednotným reportovacím rámců. Vzhledem k odlišnému konceptu kategorizace není časová řada navázána a údaje jsou k dispozici od 1. čtvrtletí 2016.

Dluhové cenné papíry, pohledávky a vklady podle sektorů

- Sestava obsahuje údaje o dluhových cenných papírech, úvěrech a pohledávkách a vkladech ze všech účetních portfolií. Nejsou zahrnuty ty položky, které jsou v rozvaze vykazovány v položce Pokladní hotovost, tj. vklady centrálních bank do 24 hodin a úvěry a pohledávky úvěrových institucí splatné na požádání.
- Vzhledem k tomu, že do 31. 8. 2014 nebyly samostatně sledovány vklady centrálních bank do a nad 24 hodin, nebylo možné upravit v časové řadě dřívější údaje. V této sestavě tak nejsou do 30. 9. 2014 zahrnuty žádné vklady centrálních bank, které byly do té doby vykazovány v rámci pokladní hotovosti (shodná úprava jako u rozvahy).
- Do 30. 6. 2014 byly jednotlivé položky sledovány v odlišné sektorové struktuře, proto nebylo možné navázat všechny položky. Údaje o ostatních finančních institucích, nefinančních podnicích a domácnostech, jsou do 30. 6. 2014 uváděny pouze v agregované podobě.
- Od 30. 9. 2014 se již samostatně nesledují tzv. sektorově nečleněné pohledávky a závazky, které musí být zařazeny v některém ze sektorů. To se může projevit v poklesu resp. nárůstu u jednotlivých sektorů.
- Do vkladů jsou v souladu s novou metodikou připočteny vklady u centrálních bank do účetního portfolia Závazků v naběhlé hodnotě, které byly do 30. 6. 2014 uváděny samostatně mimo portfolia.

Poměrové ukazatele

- Výpočet jednotlivých poměrových ukazatelů je zřejmý z jejich názvu.
- Do hodnot jednotlivých ukazatelů se promítají metodické vlivy identifikované v podkladových hodnotách prezentovaných v ostatních sestavách.
- Poměrové ukazatele týkající se kategorizace pohledávek byly nahrazeny rámcově odpovídajícími dosud sledovaným s časovou řadou od 1. čtvrtletí 2016.

Pojištěné a kryté vklady

- pojištěné pohledávky z vkladů představují celkový objem vkladů, které jsou pojištěny podle § 41c odst. 1 zákona o bankách, kryté pohledávky z vkladů pak objem pohledávek z vkladů, jejichž výše nepřevyšuje částku 100 000 EUR pro jednu oprávněnou osobu u jedné banky.
- údaje jsou zjišťovány pro potřeby určení příspěvků do Fondu pojištění vkladů, proto tyto údaje nejsou sledovány za pobočky zahraničních bank z jiného členského státu EU, protože tyto vklady jsou pojištěny u matky v jiném členském státě EU.

Úrokové výnosy a náklady

- Údaje jsou vykazovány vždy od počátku roku do konce sledovaného období.
- Podle produktů a sektorů jsou členěny pouze finanční aktiva a závazky zařazené do jednotlivých účetních portfolií, tj. do portfolia k obchodování, portfolia povinně v reálné hodnotě vykázané do zisku nebo ztráty, v reálné hodnotě vykázané do zisku nebo ztráty, v reálné hodnotě vykázané do úplného výsledku hospodaření a v naběhlé hodnotě.

- V časové řadě jsou finanční aktiva a závazky do aktuální struktury portfolií zařazeny stejně jako v tabulkách aktiv a závazků.
- Úroky z derivátů, z ostatních aktiv a z ostatních závazků jsou samostatně sledovány až od září 2014, do té doby byly součástí úrokových výnosů resp. nákladů členěných podle produktů a sektorů.
- Záporné úroky (úrokové výnosy ze závazků, úrokové náklady na aktiva) jsou samostatně sledovány až od konce roku 2016, do té doby pokud existovaly, jsou promítnuty v jednotlivých skupinách aktiv a závazků.
- Do 30. 6. 2014 byly jednotlivé položky sledovány v odlišné sektorové struktuře, proto nebylo možné navázat všechny položky. Údaje o ostatních finančních institucích, nefinančních podnicích a domácnostech jsou do 30. 6. 2014 uváděny pouze v agregované podobě.

III. Členění

Věcné členění jednotlivých sestav odpovídá

- v případě rozvahy, podrozvahy a výkazu zisku nebo ztráty struktury podle přímo použitelného Provdávčího nařízení Komise (EU) č. 680/2014 ze dne 16. dubna 2014, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o podávání zpráv institucí pro účely dohledu podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 (FINREP),
- v případě kapitálu, rizikových expozic a kapitálových poměrů struktury podle přímo použitelného Provdávčího nařízení Komise (EU) č. 680/2014 ze dne 16. dubna 2014, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o podávání zpráv institucí pro účely dohledu podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 (COREP).

V některých tabulkách je použito třídění podle skupin bank, které je založeno na velikosti bilanční sumy s doplněním o organizační a specializační aspekty (samostatné sledování poboček zahraničních bank a stavebních spořitelen). Toto rozdělení se používá pouze pro statistické účely a nijak nesouvisí s významností bank z hlediska regulačních pravidel. Rozdělení bank do skupin je revidováno vždy na začátku každého kalendářního roku, kdy jsou v případě potřeby přerazovány banky mezi skupinami nebo měněny i hraniční hodnoty pro zařazení do skupin (z důvodu zachování dostatečného počtu subjektů v jednotlivých skupinách). Ve sledovaném období bylo nastavení skupin bank následující:

- v roce 2008 byly za velké banky považovány banky s bilanční sumou nad 150 mld. Kč, za střední banky s bilanční sumou mezi 50 a 150 mld. Kč a za malé banky s bilanční sumou nižší než 50 mld. Kč,
- v letech 2009 až 2011 byly za velké banky považovány banky s bilanční sumou nad 200 mld. Kč, střední banky byly v rozmezí 50 až 200 mld. Kč, malé banky byly banky s bilanční sumou nižší než 50 mld. Kč,
- od roku 2012 jsou za velké banky považovány banky s bilanční sumou nad 250 mld. Kč, za střední banky s bilanční sumou 50 až 250 mld. a za malé banky s bilanční sumou nižší než 50 mld. Kč,
- od roku 2016 jsou za velké banky považovány banky s bilanční sumou větší než 10 % celkového objemu bilanční sumy bankovního sektoru, za střední banky s bilanční sumou 2 až 10 % celkového objemu bilanční sumy bankovního sektoru a za malé banky s bilanční sumou menší než 2 % bankovního sektoru.

Dosažení limitní hodnoty pro zařazení do příslušné skupiny neznamena okamžité přeřazení dané banky. Zařazení bank do jednotlivých skupin platí vždy po celý rok bez ohledu na dosaženou bilanční sumu. Zároveň i při roční revizi je vždy zvažována dlouhodobost překračování hraniční hodnoty v zájmu minimalizace změny struktury, která zásadně ovlivňuje vývoj ukazatelů ve skupinách bank.

IV. Způsob výpočtu

Veškeré údaje jsou agregací údajů z výkazů předkládaných bankami a pobočkami zahraničních bank. Údaje nejsou nijak upravovány. Propočtové ukazatele jsou počítány z agregovaných vstupních údajů, tj. nejsou průměrem hodnot propočtových ukazatelů jednotlivých institucí.

V. Vykazující osoby

Vykazujícími osobami jsou banky a pobočky zahraničních bank podle zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. Seznam bank a poboček zahraničních bank je zveřejněn na webových stránkách ČNB v části *Dohled a regulace / Seznamy a evidence* (https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB07.INTRO_PAGE?p_lang=cz).